

ЙОЗЕФ ШУМПЕТЕР - ОДИН ІЗ НАЙВИДАТНІШИХ УЧЕНИХ–ЕКОНОМІСТІВ

Фесюк Ірина Ігорівна, ст. гр. 22-О

Науковий керівник: викладач економічних дисциплін

Матвійчук Л.А.

ВСП «РК НУБіП України»

Інновація – це історично безповоротна зміна способу виробництва речей

Й.А. Шумпетер

Аналіз праць видатних вчених–економістів минулого має величезне значення для розуміння суті економіки взагалі. Вибір даної теми обумовлений особистістю самого Йозефа Шумпетера і величезним значенням в економічній науці його праць. Актуальність досліджуваної теми полягає в тому, що Й. Шумпетер розвивав свої навчання для різних моделей економіки, розглядав запровадження приватної власності, нові форми виробництва - все це важливо і для сучасного розвитку економіки України.

Йозеф Шумпетер – один із найвидатніших і найоригінальніших учених-економістів першої половини ХХ ст., творчість якого справила істотний вплив на основні напрями сучасної економічної науки. Він приділив основну увагу проблемам динамічного розвитку економіки, що дало можливість започаткувати дослідження економічної динаміки на противагу статичному аналізу, характерному для неокласичної школи.

Й. Шумпетер народився 8 лютого 1883 року в Моравії, яка в той час входила до складу Австро-Угорської імперії, а зараз належить Чехії. Він був єдиною дитиною Алоїза Шумпетера, власника фірми з виробництва одягу.

В 1901 р. Й. Шумпетер з відзнакою закінчив гімназію Терезіанум, де він вивчав іноземні мови і досконало опанував давньогрецьку і латину. Навчання в гімназії, доповнене домашніми заняттями англійською, французькою та

італійською, дозволили йому вільно розмовляти декількома європейськими мовами.

У 1901 р. Й. Шумпетер поступив на юридичний факультет Віденського університету, а в 1906 р. отримав ступінь доктора римського і загального права. У той час докторський ступінь вимагав від його володаря знання основ економіки і політики. Протягом короткого часу Й. Шумпетер займався юридичною практикою, але потім зрозумів, що його справжнім покликанням є економіка. У 1909 р. він отримав посаду професора в Чернівцях, головному місті Буковини. Й. Шумпетер став наймолодшим професором в Австро-Угорській імперії, студенти його побоювалися та обожнювали. За шість місяців своєї викладацької діяльності в цьому університеті Й. Шумпетер не раз вривався до бібліотеки і сварив бібліотекаря за те, що він обмежував студентів вільно користуватися літературою. Бібліотекар сприйняв це як приниження і викликав Й. Шумпетера на дуель. Йозеф виграв дуель, поранивши в плече бібліотекаря. З тих пір студенти могли користуватися тією літературою, якою хотіли.

В 1911 р. Йозеф Шумпетер перейшов до університету Граца, де очолив економічний факультет і почав читати курс лекцій з економічної демократії та проблем соціальних класів (які знайшли глибоке відображення у багатьох його наукових роботах). Й. Шумпетер займався розробкою основ економічної теорії, заснував Економетричну спілку, відвідав Англію та Америку.

В кінці Першої Світової війни Й. Шумпетер здійснив захоплюючу кар'єру міністра фінансів Австрії. Він був гарячим прихильником вільного підприємництва, тому виступав проти націоналізації промисловості але йому довелося залишити уряд.

У 1932 р. він прийняв пропозицію зайняти викладацьку посаду в Гарварді, де він постійно конкурував зі своїм суперником Й. Кейнсом. Шумпетер був одним із засновників Економічної спілки і був її президентом з 1937 по 1941 р. У 1948 р. він удостоївся високої честі, ставши першим

президентом Американської економічної асоціації, народженим за межами США. Помер Й. Шумпетер в Такома (штат Коннектикут) 8 січня 1950 року [1].

Найбільш значним здобутком Й. Шумпетера як економіста–теоретика є його епохальна робота «Теорія економічного розвитку». Ця книга - свого роду «гімн підприємцю». Саме після цієї книги в економічній теорії підприємництво почали розглядати, як четвертий фактор виробництва.

Так що ж таке підприємництво і хто такий підприємець по Й. Шумпетеру?

«Та або інша особа у принципі є підприємцем, тільки якщо вона здійснює нову комбінацію - вона перестає бути такою, коли заснована ним справа почне далі функціонувати в рамках кругообігу», - пише Йозеф Шумпетер [2].

Й. Шумпетер наголошує, що підприємництво - це творчість. Воно починається тоді, коли закінчується один раз заведений порядок, тобто коли необхідно діяти по-новому. Підприємливість - це особливий дар та особлива функція, носій якої не належить до певного класу. Типовий підприємець ніколи не задається питанням, чи принесе йому кожне прикладене ним зусилля достатню компенсацію у вигляді «приросту насолод». Його мало турбують гедоністичні результати його праці. Підприємець працює, не знаючи спокою, тому, що не може інакше [2].

У книзі «Теорія економічного розвитку» австрійський учений торкається багатьох проблем, побічно пов'язаних з його концепцією підприємництва. Наприклад, він вважає, що блага перебувають у найрізноманітніших відносинах між собою, в одних випадках доповнюючи, в інших - замінюючи один одного. При цьому і їхні цінності взаємозалежні. Вони не є самостійними величинами, а утворюють систему цінностей.

Й. Шумпетер - прихильник австрійської версії теорії граничної корисності. Початковим пунктом у теорії корисності Й. Шумпетера є поняття додаткової вартості - різниця між цінностями двох товарів, один з яких не був вироблений внаслідок витрати ресурсів на виробництво іншого товару. Чим більше виробляється товарів певного типу, тим сильніше зростає тиск

невироблених товарів і тим менший приріст вартості. У стані рівноваги сума додаткової корисності всіх вироблених товарів дорівнює нулю.

Вклад Й. Шумпетера в економічну теорію на думку багатьох вчених полягає саме в тому, що він досліджує ті фактори, які «підривають» рівновагу ринкової системи зсередини. Цими внутрішніми чинниками стають нові виробничі комбінації, які й визначають динамічні зміни в економіці. Й. Шумпетер виділяє кілька видів принципово нових комбінацій факторів виробництва:

- створення нового продукту;
- використання нової технології виробництва;
- використання нової організації виробництва;
- відкриття нових ринків збуту і джерел сировини [1].

Нові комбінації факторів виробництва отримали назви «нововведення». Слід підкреслити, що в термінології Й. Шумпетера «нововведення» не є синонімом слова «винахід».

Список використаної літератури:

1. Десять великих економістів від Маркса до Кейнса (Ten Great Economists from Marx to Keynes, 1951). Шумпетер Й.А. Десять великих економістів від Маркса до Кейнса. - М.: Издательство Института Гайдара, 2011. - 416 с.
2. Матвеев С.О., Лясота Л.І. Й. Шумпетер. Теорія ефективною конкуренції / С.О. Матвеев, Л.І. Лясота // [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/848/50/1/4/>